

Granskningsrapport Borås Energi och Miljö AB

Stadsrevisionen. Borås

Rapport

Andreas Ekelund
Lekmannarevisorns biträde

20
19

Granskningsrapport för år 2019

JVi - Ingwer Kliche och Boris Preijde - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekman-revisorer i Borås Energi och Miljö AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2019.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i vår granskning.

Bolagets interna kontroll har under året varit inne i ett omdaningsskede. Lekmannarevisorernas bedömning är att bolagets interna kontroll under 2019 fortfarande inte fullt ut lever upp till de krav som ställs i Borås Stads regler för intern kontroll. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys, upprättar en samlad plan för intern kontroll och att en samlad uppföljning av den interna kontrollen genomförs årligen. Lekmannarevisorerna noterar att styrelsen under 2019 genomfört ett omfattande arbete med att utveckla bolagets interna kontroll och att flera av synpunkterna kommer att åtgärdas till 2020.

Vi bedömer att Borås Energi och Miljö AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms mot bakgrund av ovanstående som inte helt tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Energi och Miljö AB 2019.

BORÅS 2020-02-19

Ingwer Kliche

Boris Preijde

Till styrelsen för Borås Energi och Miljö AB**Granskningsredogörelse för år 2019**

Enligt aktiebolagslagen 10 kap 3 § ska lekmannarevisorerna i den omfattning som följer av god revisionsredogörelse granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Revisionskontoret i Borås Stad har biträtt lekmannarevisorerna vid granskning av bolaget och upprättandet av granskningsredogörelsen. Granskningsredogörelsen är riktad till styrelsen och utgör en rapportering av väsentliga iakttagelser (avvikelse- och avvikelserapportering) och bedömningar avseende den genomförda granskningen. Granskningsredogörelsen utgör underlag för den granskningsrapport som lekmannarevisorn enligt lagstiftningen ska upprätta och som ska biläggas bolagets årsredovisning och behandlas på årsstämman. Granskningsrapporten bygger på en samlad bedömning av resultatet från den grundläggande granskningen och eventuella fördjupade granskningar som berör bolaget.

Granskningen tar sin utgångspunkt i lagstiftning, SKR:s God revisionsredogörelse samt Skyrevs och Starevs rekommendationer, med specificering utifrån en bedömning av risk och väsentlighet för bolaget. Åtgärder i förhållande till iakttagelser i föregående års granskning bedöms.

Väsentliga iakttagelser

I januari 2019 beslutade styrelsen att avskeda VD. Bolagets HR-chef har varit t.f. VD sedan dess. Borås Energi och Miljö AB har under året rekryterat en ny VD som kommer tillträda i april 2020.

Ordföranden i bolagets styrelse har under december 2019 tagit en timeout från styrelsens arbete.

Det kvarstår arbete för bolaget med att slutföra projekt EMC. Projektet har under året varit inne i fas 3 som innefattar att projektet ska fasa in i bolagets ordinarie organisation. Bolaget har inte kunnat ta över alla anläggningar så som planerats under året. Aktivering av det nya kraftvärmeverket har under året försenats från mars till oktober med anledning av turbinen inte kunnat tas i drift. Förseningar i övertagandet av anläggningar innebär att vissa avskrivningar i projektet inte har aktiverats förrän under senare delen av 2019. Projektet väntas bli helt överlämnat från projektorganisationen under 2020. EMC projektets totala prognos om 3,667 mdkr inkl. fördyrningen om 500 mnkr ligger fast.

I slutförhandling med entreprenörer i projekt EMC har bolaget bl.a. krav på en entreprenör att isolering i kraftvärmeverket ska bytas ut.

Bolaget har under året börjat utreda en möjlig utökning av miljötillståndet på Sobacken.

Bolaget har under året bedrivit arbete omkring effektbalansen i fjärrvärmenätet. Arbetet avser bl.a. i vilken utsträckning det behövs komplement till värmeproduktionen. Den tekniska livslängden för avfallspannorna på Ryaverken är fram till år 2035.

Bolagets projekt om hushållsnära flerfacksinsamling har pågått under året. Ett pilotprojekt har bedrivits under 2018 och 2019 i utvalda områden. Bolaget har under året fattat beslut om att införa flerfacksinsamling för hushåll och mindre flerfamiljshus. Beslut i frågan ska tas av Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige under våren 2020.

Kommunstyrelsen har 2018 tagit ställning till ansökan om bidrag för förberedelser av efterbehandlingsåtgärder av förorenade sediment i Viskan. Det totala beloppet för utredningen beräknas till 20,6 miljoner kronor, varav Borås Stad (inkl. BEMAB) ska bekosta 25 %. Ett avtal måste signeras från kommunen och Länsstyrelsen för att Naturvårdsverket ska bevilja stöd till projektet, vilket har aktualiserats under 2019. Avtalet förutsätter enligt Kommunstyrelsens beslut att Borås Energi och Miljö AB står för 50 % av Borås Stads del av projektfinansieringen.

Bolaget har under året bedrivit arbete med att ta fram en förstudie avseende Borås framtida dricksvattenförsörjning.

Bolagets helägda dotterbolag, Borås Waste Recovery AB, har likviderats under 2019.

Ekonomi

Bolagets ekonomiska resultat för 2019 är 25,8 mnkr (budget 0,1 mnkr) efter finansiella poster. Kommunfullmäktige fastställde ett resultat-/avkastningskrav för året på 2 % avkastning på totalt kapital. Bolaget har därutöver ett finansiellt mål från Kommunfullmäktige för 2019 om en soliditet på 10 %. Bolaget redovisar 1,8 % avkastning på totalt kapital för året och en soliditet om 10,4 %.

Bolaget uppnår inte Kommunfullmäktiges resultat-/avkastningskrav. Bolaget uppnår däremot Kommunfullmäktiges finansiella mål.

En utmaning inför 2019 var enligt bolaget att fortsätta arbetet med att hitta en miljömässig och ekonomiskt fördelaktig användning av rågas. Bolaget har arbetat med frågan under året och målet är att få till ett avtal om försäljning av rågas under första halvåret 2020. För 2019 redovisas ett minusresultat om 19,7 mnkr avseende bolagets biogas.

Bolaget har under året haft nettointäkter genom försäljning av utsläppsrätter som uppgår till c:a 28,5 mnkr

Bolaget har under 2019 fått avtalsförslag från Borås Stad avseende arrende av marken vid Sobacken. Avtalet kommer innebära en förhöjd arrendeavgift för bolaget. Avtalet avser tio år med start 1 januari 2020.

Bolagets långsiktiga ekonomiska resultat påverkas i hög grad av EMC eftersom fjärrvärmeverksamheten är en dominerande del av verksamheten. Kommande år är det av avgörande betydelse för bolagets resultat och finansiella ställning att bolaget klarar av att genomföra en implementering av EMC i bolagets ordinarie verksamhet.

Intern kontroll

Styrelsen har ansvar för den interna kontrollen i bolaget. Enligt Borås Stads regler för intern kontroll ska styrelsen genomföra riskanalys, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen.

Bolaget har inte upprättat någon samlad riskanalys eller plan för intern kontroll för 2019. Bolaget har däremot upprättat en riskrapport för 2019 som innefattar olika former av finansiella risker. Riskrapporten innefattar även en finansiell riskanalys och en separat riskanalys som avser projekt EMC. I riskrapporten hänvisas till löpande riskanalyser inom vissa verksamhetsområden.

Bolaget har kontrollmatriser som upprättats för olika verksamhetsprocesser. Sammantaget omfattade dessa 160 olika kontroller inom sex olika verksamhetsprocesser. Bolaget har under året genomfört granskning och testning av befintliga kontrollmatriser. Granskningen visar sammantaget att 94 av kontrollerna antingen kan eller behöver förbättras. Sammantaget har bolagets granskning resulterat i följande utfall:

Verksamhetsprocess	Antal kontroller	Kan förbättras	Behöver förbättras	Andel med avvikelser
Inköpsprocessen	27	7	3	37 %
Ekonomiprocessen	33	11	0	33 %
HR processen	32	12	1	41 %
Avfallsprocessen	18	11	1	67 %
Kontors IT	25	10	14	96 %
Process IT	25	7	17	96 %
Summering	160	58	36	59 %

Med utgångspunkt i granskningen har bolaget under året vidtagit åtgärder i förhållande till respektive kontrollmatris. Merparten av de konstaterade avvikelserna har åtgärdats under 2019.

Styrelsen har ett utsett riskutskott som arbetar under styrelsen med att fortlöpande identifiera och värdera risker. Bolaget har därutöver en riskpolicy.

Styrelsen och bolaget har genomfört ett genomgripande omtag om bolagets interna styrning och kontroll under året. Målsättningen har varit att under 2020 ha ett heltäckande interkontrollramverk som omfattar alla väsentliga risker inom alla processer och affärsområden och som följer COSO-modellen. Förstärkning av kontrollmiljön har gjorts genom att roller och ansvar har förtydligats, det finns nu ledningsansvar för intern kontroll via ekonomichef. Andra roller stödjer och utvärderar internkontrollarbetet i nära anslutning till verksamheten. Vidare har arbetet stärkts genom införande av ett systemstöd (Stratsys) med processbeskrivningar för ett urval processer med tillhörande kontrollmatriser som ligger till grund för upprättande av planer för intern kontroll. Bolagsstyrelsen har varit delaktig i utvecklingsarbetet under året och bland annat beslutat om ambitionsnivå med utvecklingen den 16 december 2019.

Bolagets framtagna årshjul för intern kontroll 2020 anger att uppföljning ska ske löpande med rapportering till styrelsen om den interna kontrollen varje månad.

Lekmannarevisorerna kan konstatera att Borås Energi och Miljö AB:s interna styrning och kontroll under året varit inne i ett omdaningsskede. Delar av förändringsarbetet pågår fortfarande.

Bevakningsområden

Lekmannarevisorerna har under året särskilt bevakat projekt EMC, rekrytering av ny VD och bolagets interna styrning och kontroll.

Fördjupade granskningar

Stadsrevisionen i Borås Stad och lekmannarevisorerna i Borås Energi och Miljö AB har genomfört en granskning av beställar- utförarmodellen i Borås Stad. Syftet med granskningen var att genomföra uppföljning av tidigare granskningar inom området som genomfördes 2014 och 2015 samt att belysa hur väl modellen fungerar idag.

Granskningen visar att det i huvudsak inte har genomförts några åtgärder med utgångspunkt i Stadsrevisionens tidigare granskningar och att modellen inte lever upp till kommunallagens intentioner. Beställar- utförarmodellen präglas av stora brister när det gäller framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebär att det finns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/styrelser som gentemot externa aktörer. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att bristerna är så omfattande att Kommunstyrelsens styrning och uppsikt över beställar- utförarmodellen inte kan ses som ändamålsenlig.

Det är enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen stärker sin styrning och uppsikt inom området och arbetar fram en tydlig viljeinriktning som utgångspunkt för beställar- utförarmodellen. Kommunstyrelsen behöver även klargöra hur modellen ska fungera i praktiken och utforma en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder och styrelser som omfattas.

Styrelsen i Borås Energi- och Miljö AB behöver enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete genom att utforma riktlinjer för hur beställar- utförarmodellen ska tillämpas i bolaget och för hur bolaget ska agera i sin roll som beställare gentemot Servicenämnden.

Det är enligt Stadsrevisionens och lekmannarevisorernas bedömning nödvändigt att arbetet med att utveckla beställar- utförarmodellen genomsyras av en helhetssyn med koncernnyttan i fokus. Utvecklingsarbetet behöver bedrivas av berörda beställande och utförande nämnder/styrelser samtidigt som Kommunstyrelsen står för övergripande styrning och samordning.

Styrelsen i Borås Energi och Miljö AB har svarat på lekmannarevisorernas missiv 30 januari 2020.

Föregående års granskning

Bolaget rekryterade under 2017 och 2018 en ny VD som tillträdde i mars 2018. I december 2018 inkom ett anonymt brev som vittnade om kränkande behandling av personal från VD. Styrelsen beslutade att entlediga VD fr.o.m. 14 januari 2019. Bolaget har under året genomfört en omfattande arbetsmiljöutredning och en handlingsplan har upprättats. Arbete i enlighet med handlingsplanen har bedrivits under 2019 och uppföljning planeras till våren 2020.

Lekmannarevisorerna sammantagna bedömning avseende den interna kontrollen 2018 var att styrelse och VD för Borås Energi och Miljö AB inte hade en tillräcklig intern styrning och kontroll av bolaget. Bolaget saknade ett övergripande system för intern styrning och kontroll som innefattade en samlad riskanalys och plan för intern kontroll. Lekmannarevisorerna påtalade att en tillräcklig intern styrning och kontroll i bolaget var av stor betydelse. Inte minst med anledning av de kommande årens risker för bolagets resultat och finansiella ställning.

BEDÖMNING

Borås Energi och Miljö AB har under året bedrivit arbetet i linje med de mål för verksamheten som anges i bolagets ägardirektiv. Bolaget uppnår inte Kommunfullmäktiges resultat-/avkastningskrav. Bolaget uppnår däremot Kommunfullmäktiges finansiella mål.

Bedömningen är att bolaget bedriver verksamheten i enlighet med det kommunala ändamålet och den kommunala kompetensen.

Bolagets interna kontroll har under året varit inne i ett omdaningsskede. Delar av förändringsarbetet pågår fortfarande med målet att ha ett heltäckande internkontrollramverk på plats under 2020. Förhållandena gör den interna kontrollen i bolaget för granskat år svårbedömd.

Lekmannarevisorernas bedömning är att bolagets interna kontroll under 2019 fortfarande inte fullt ut lever upp till de krav som ställs i Borås Stads regler för intern kontroll. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys, upprättar en samlad plan för intern kontroll och att en samlad uppföljning av den interna kontrollen genomförs årligen. Lekmannarevisorerna noterar att styrelsen under 2019 genomfört ett omfattande arbete med att utveckla bolagets interna kontroll och att flera av synpunkterna kommer att åtgärdas till 2020. Den interna kontrollen bedöms mot bakgrund av ovanstående som inte helt tillräcklig.

Andreas Ekelund
Lekmannarevisorernas biträde

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen